

AGGTELEK új barlangcsodái

Tíz esztendő egy hegység életében mindössze múló pillanat. De egy vidék megismerésének történetében ez a tíz év akár egy önálló fejezet is lehet. A felszabadulás óta eltelt tíz esztendő hazánk gyönyörű karsztvidékének kutatásában olyan fejlődést hozott, amely nemcsak Aggtelek vidékének fokozottabb tudományos megismerését és odáig rejtett földalatti kincseinek feltárását eredményezte, hanem az egész magyar barlangkutatást is

forradalmasította, új kutatási módszereinek általánosodásával.

A kopár Aggteleki-hegység titokzatos, hűvös rejtekeinek megismerésében az 1825. esztendő volt az első jelentős állomás. *Vass Imre*, ez a nagy bátorságú és csillogó gondolkozási földmérő-mérnök csónakra ült a Styx-patak sötét ismeretlenbe ragadó örvényein s felfedezte az öreg, kormos Baradla főágának további 5 kilométeres szakaszát, valamint a Retekág jelentős részét. Ezáltal az addig alig két kilométeres hosszban ismeretes aggteleki cseppkőbarlang a világ legnagyobb azidőtájt feltárt cseppkőbarlangjává lett.

Vass Imre felfedezését nem a véletlen szerencse tette lehetővé, hanem korát messze megelőző szemléletmódja a barlang keletkezésével kapcsolatosan. Ez a szemlélet annyira világos volt, hogy a barlang további kutatásainak egészen a felszabadulásig, lényegében *Vass Imre* szabta meg az irányait. Lángeszét, tudományos útmutatásait azonban kora kevéssé értette meg. Csaknem egy évszázadnak kellett eltelnie felfedezése után, amíg századunk második és harmadik évtizedében végre akadtak, akik tudományos meglátásait formába öntötték s a neki nem sikerült feltárási feladatokat végre tudták hajtani.

A karsztvidék megismerésének ez a második időszaka *Kaffka Péter* munkásságával kezdődött, aki a barlang főágának még hiányzó részeit 1922-ben feltárta. 1932-ben *Kessler Hubert* és társai a Baradla- és Domicza-barlangok vízzel telt összekötő folyosóját átjárva, kimutatták, hogy az addig különállónak vélt

barlangok egyetlen hatalmas cseppkővilágnak a részei.

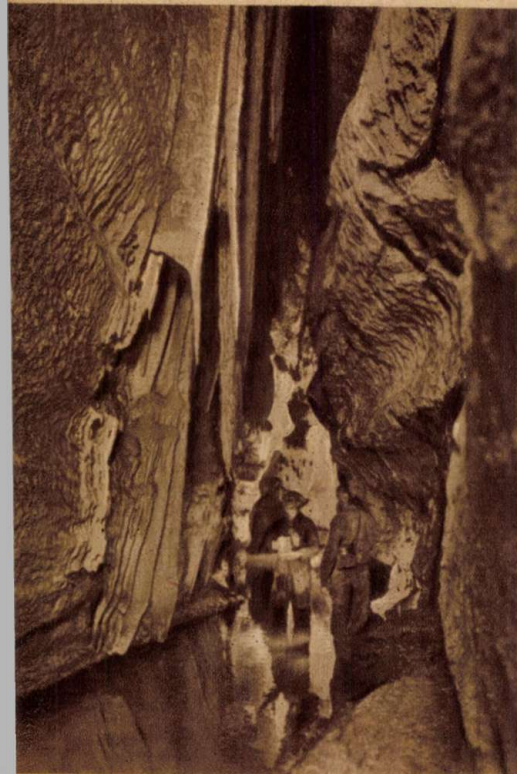
Ezután az időszak után a barlangmegismerés történetében ismét eseménytelen korszak kezdődött meg. Hogy e korszak aránylag hamar lezárult, az a felszabadulás utáni szocialista fejlődésünk páratlan — a tudományos kutató- és feltárómunkát messzemenően támogató — lehetőségeinek köszönhető.

Baradla újjáépítése

A barlangot a felszabadulás után szinte a romokból kellett ismét újjáépíteni. A nyugatra menekült barlangvezetőség által ebek-harmincadjára hagyott cseppkőbarlangban a fasiszta rablógazdálkodás felmérhetetlen károkat okozott. A barlang villanyvilágításának kábeleit feltépték, reflektorait összetörték. A behurcolt szalmazsákok, matracok és párnák széjjel szakadt és összerothadt penészes hegyeiben szinte elvesztek a barlang cseppkövei. Aki ezidőtájt látta ezt a gyászos földalatti világot, aligha hitte, hogy rövidesen ismét újjá fog szülni, sőt...

S íme, alig egynéhány év múlva ismét tisztán, és újjáépítve várja a Baradla messze vidékekről özönlő látogatóit. Előbb *Révész Lajos*, majd *Dancza János* vette kézbe az irányítást. Fáradhatatlan munkásságukkal, államunk hathatós támogatásával nemcsak az eredeti világítási villanyhálózatot és tönkrement egyéb berendezéseket sikerült rövidesen helyreállítani, de további szakaszokon is, ahol azelőtt csak rossz és veszélyes agyagutak voltak, megindult a nagyméretű korszerűsítés és betonútépítés. Az aggteleki barlangszakasz rejtettfényű villanyvilágítási hálózatának megépítése napjainkban is folyik s mindezek a munkálatok nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy a barlangrendszer egyre szélesebb tömegek előtt tudjuk megismertetni. Amíg a felszabadulás előtti években az aggteleki és jósvafői bejáratoknál a barlanglátogatók száma összesen sem haladta meg átlagban a 3–4 ezer főt, addig csupán tavaly több mint 46 000 látogatónk volt. Hogy ezt a roppant méretű forgalomnövekedést barlangi üzemeltetésünk a romokból felépülve is el tudta látni, sőt a túravezetést nagymértékben tökéletesíteni lehetett, nem kis mértékben a barlangot kezelő IBUSZ odaadó áldozatvállalásainak köszönhető.

A felszabadulás utáni első években, az újjáépítés hatalmas munkái mellett is megindultak a barlangrendszer feltáró kuta-

A Békebarlang egyik szépséges sziklafolyosója

Részlet a Vass Imre barlangból

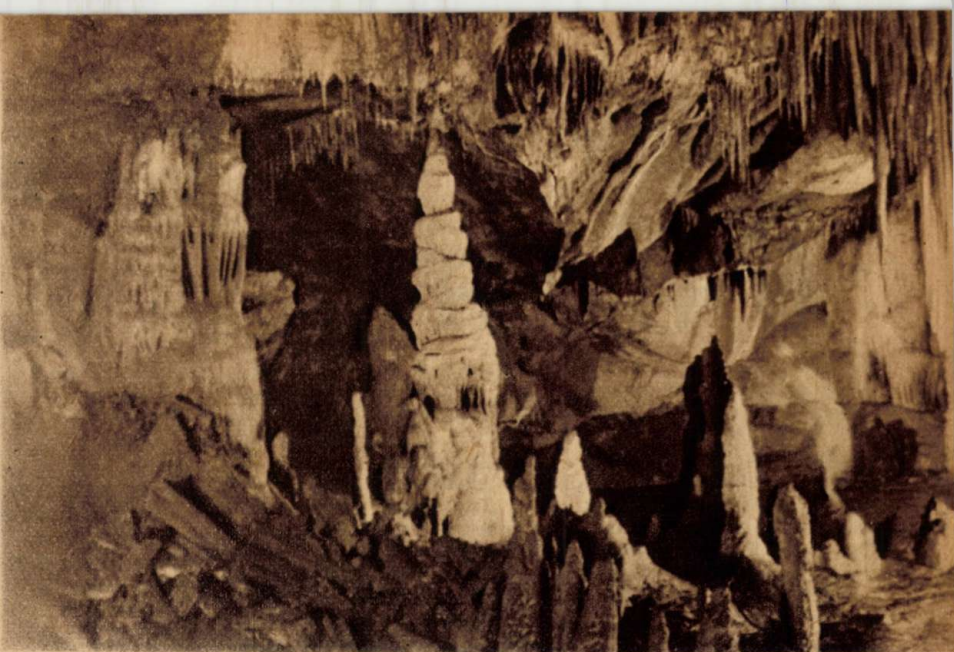
tásai. Eleinte még azokon a nyomokon, amelyeket a *Vass Imre* féle szellemben, *Kesslerék* is folytattak. 1947-ben *Révész* felfedezte az *Óriások-terme* felett a barlangnak egy odáig ismeretlen részét, a *Meseországot*, majd a következő években *Dancza János* ismételt a barlangi víznyelők útján, az alsóbarlang felderítése érdekében végzett hatalmas kutatómunkát.

Nagyszerű kutatómunka

Mindezek a kutatások rámutattak arra, hogy a barlangrendszer még ismeretlen részeinek feltárása az eddig művelt utakon olyan műszaki felkészültséget kíván, amelynek alkalmazásához egyelőre nem volt meg a lehetőség.

Ezeket mérlegelve, az 1950-es évek elején az Aggteleki-hegységnek új módszerekkel való tudományos átkutatását kezdtük meg. Amíg az előttünk járó kutatók mindig a már ismert barlangból indultak el kutatásaik során, addig most a barlangrendszer kialakulását a környezet felszínének fejlődésével igyekeztünk összevetni. A földalatti alagutak kialakulását folyóvízi eróziós hatással magyarázva, sorra vizsgáltuk a hegységnek azokat a részeit, ahol az addig felszíni futású patak-völgyek hirtelen megszűnésével, az őket kialakító eróziós működések mélységbe való áttevődésével lehetett számítani. Ehhez az volt szükséges, hogy a barlangképződésről eddig érvényben levő tudományos elképzelést, amely a víz oldó hatását tette felelőssé a barlangalagutak kialakításában, felcseréljük azzal az elgondolásunkkal, hogy a hegység üregeit csaknem kizárólagos módon a bűvópatakok vize által a hegység mélyére sodort szilárd törmelékanyagok kőzetkoptató munkája formálta.

Ennek az elméleti elgondolásnak a szellemében kerültek sorra a híres magyar Karszt egyes víznyelői, amelyeknek vízfestéses vizsgálatai forradalmian új eredményeket szolgáltatottak. Csak most láttuk meg, bizonyos mértékig magunk is megdöbbenve, hogy idáig milyen kis részét ismertük csak a hegység mélyén szunnyadó barlangcsodáknak! Vizsgálataink során kiderült ugyanis, hogy a Baradlától függetlenül, az aggtelekvidéki mészkőhegyek mélyén több olyan új barlangrendszernek kell léteznie, amelyek méretek dolgában nem sokkal maradnak el a világ egyik leghatalmasabb barlangóriása, az öreg Baradla mögött. Ez a felismerés további, akadályt nem ismerő lázas kutatásra sarkallt. Így sikertült azután a legutóbbi évek folyamán a hegység mélyén néhány új barlangrendszernek a lefutási irányát kijelölni. A vízgyűjtő-területek nagyságából még a barlang-

Az 1947-ben feltárt „Mesebarlangból”

folyosók átlagszélességeit is kiszámoltuk s meghatároztuk azokat a pontokat, ahol a még ismeretlen barlangrendszereknek a kibontását legcélszerűbbnek láttuk elvégezni.

A világ legnagyobb barlangcentruma

Így születtek meg az Aggteleki-karszt-hegységnek újabb óriásbarlangjai, egyelőre természetesen még csak a tudományos elméleti vizsgálatok röntgenvásznain. S miután 1952 nyarán az első így kimutatott barlangnak, a csodás szépségű, 10 km-es *Békebarlangnak* a kiásásával gyakorlatilag is beigazoltuk, hogy elméletünk helyes volt, a feltárókutatások egész sorát nyitottuk meg. Hazánk minden városában, üzemekben és hivatalokban, fiatalokból és idősebbekből álló kutatócsoportok szerveződtek, akiket a barlangkutatásnak és felfedezésnek a láza hajtott a magyar Karsztra.

Még meg sem szoktuk a gondolatot, hogy a Baradla és a Békebarlang mellett az égerszögiek és az Élelmiszeripari Minisztérium lelkes kutatói újabb, harmadik barlangcsodát tártak fel: hogy megszületett a Szabadságbarlang, amikor a sajtó máris hírül adja, hogy a műegyetemi hallgatók barlangkutató csoportja Jószaftó mellett újabb ismeretlen cseppkőbarlangba jutott. Ez a negyedik barlangunk Vass Imréről kapta nevét.

Szinte napról napra gazdagodik hatalmas természetvédelmi rezervátumunk, a magyar barlangvilág. A szikrázó cseppkövek páraiban világ, a sok-sok csipkés boltozat és folyosó ma már összesen több mint 36 kilométer hosszúságban ismeretes előttünk az aggteleki karsztok mélyén. S a Teresztenyei-cseppkőbarlang, a Baradla alsóbarlangja, valamint a Rókabarlang (ezeket elméletileg már biztosan ismer-

Cseppkőalakzatok az égerszögi Szabadságbarlangból

jük) s ki tudná még megmondani, rajtuk kívül hány rejtett földalatti labirintus — még mindig feltárássra várnak! Ha a további kutatásokat is siker koronázza, akkor az Aggteleki-hegység méltán formálhat majd jogot arra, hogy benne a világ leggazdagabb barlangcentrumát, legváltozatosabb és legpompásabb földalatti mesevilágát tekintsük.

Jakucs László